

Ελληνογερμανική Συνέλευση (DGV) III 15-16 Νοεμβρίου 2012 (Θεσσαλονίκη)

- Αναφορική έκθεση -

Θέμα: Ιστορική ευθύνη – Συνεργασία με μαρτυρικά χωριά και ισραηλιτικές κοινότητες

Υπό τον συντονισμό του Γενικού Προξένου της ΟΔ της Γερμανίας, Wolfgang Hoelscher-Obermaier, συμμετείχαν:

- Η κα Nicole Κατσιούλη (Ίδρυμα Friedrich-Ebert Αθήνα)
- Ο κος Γιώργος Λαζούρας (Δήμαρχος Καλαβρύτων)
- Ο κος Ευάγγελος Χεκίμογλου (Υπεύθυνος του Εβραϊκού Μουσείου Θεσσαλονίκης)
- Ο κος Χαράλαμπος Δασκαλάκης (Πρόεδρος του Δικτύου Νέων των μαρτυρικών πόλεων και δήμων Ελλάδος)

Το λόγο ζήτησαν επίσης:

- Ο κος Walter Bachsteffel (υπεύθυνος δράσεων στην Ήπειρο)
- Η κα Κωνσταντίνα Αδάμου (δημοτική σύμβουλος δήμου Χορτιάτη)
- Ο κος Σπύρος Παπαχρίστου (Κλεισούρα)
- Ο κος Παναγιώτης Φίτζιος (ιστορικός από το Λέχοβο)

Ο κος Γενικός Πρόξενος Wolfgang Hoelscher-Obermaier ξεκινάει τη συζήτηση και αναφέρεται στο συνέδριο Παραμυθιάς, που οργανώθηκε το Σεπτέμβριο 2012 με θέμα "Πολιτισμός μνήμης και συνεργασία νέων".

Και η κα Nicoles Κατσιούλη, διευθύντρια του γραφείου Αθηνών του ιδρύματος Friedrich-Ebert-Stiftung, αναφέρθηκε στο εν λόγω συνέδριο. Τέτοιες συναντήσεις προάγουν τη συνεργασία νέων. Τον Οκτώβριο υπήρξε επίσης μια συνάντηση με θέμα την πολιτική παιδεία με πρωτοβουλία των πολιτιστικών συλλόγων "Alte Feuerwache Loschwitz", Δρέσδης και Πανοράματος, Θεσσαλονίκης. Επίσης τον Οκτώβριο διενεργήθηκε για πρώτη φορά, παράλληλα με την DGV III, η συνάντηση της Ελληνογερμανικής Πρωτοβουλίας της Κοινωνίας Πολιτών (GGCS).

Η κα Κατσιούλη παρουσίασε τις ακόλουθες ιδέες:

- Ανακατασκευή ή δημιουργία ενός ελληνογερμανικού ξενώνα συνάντησης νέων στην Παραμυθιά (το aktuelle forum nrw εκδήλωσε σχετικό ενδιαφέρον)
- Μετάφραση ενός βιβλίου σχετικά με τον αγωνιστή στην αντίσταση Ludwig Gehm
- Διεύρυνση της διαδικτυακής παρουσίας της τοπογραφίας του τρόμου με δίγλωσσες πληροφορίες για τα εγκλήματα πολέμου στην Ελλάδα
- Δημιουργία ενός περιηγητικού οδηγού με βάση το GPS για την Παραμυθιά και την Θεσπρωτία (ο κος Ευάγγελος Μπάμπας ασχολείται ήδη με το θέμα και αναζητεί βοήθεια).

Και στο μέλλον το ίδρυμα Friedrich-Ebert πρόκειται να προωθήσει τον ελληνογερμανικό διάλογο και την ενθύμηση.

Ο δήμαρχος Καλαβρύτων, ο κος Γιώργος Λαζούρας, παραπέμπει στην τραγική ιστορία της πόλης του, στην οποία πριν από 69 χρόνια εκτελέστηκαν όλοι οι άνδρες- κάτοικοι άνω των 16 ετών. Ενώ χαιρέτησε ότι το Γερμανικό κράτος έχει αναλάβει την ευθύνη των πράξεών του και καταδίκασε τα εγκλήματα πολέμου. Για τα θηριώδη εγκλήματα ζήτησε αποζημίωση, όχι μόνο χρηματική, αλλά κυρίως ηθική και συμβολική για όλες τις οικογένειες των θυμάτων. Ανέφερε δε ότι από το 1955 με πρωτοβουλία της πολιτικού των Σοσιαλδημοκρατών, κας Ehrengard Schramm, καταρτίστηκαν επαγγελματικά 40 νέοι από τα Καλάβρυτα στην Γερμανία.

Τα Καλάβρυτα σήμερα είναι γνωστό χιονοδρομικό κέντρο και έχουν μια καλή σιδηροδρομική διασύνδεση η οποία περνάει από καταπληκτικά φυσικά τοπία, αναφέρει ο κος Λαζούρας. Η περιφέρεια είναι ενσωματωμένη στο πρόγραμμα Natura και διαθέτει πληθώρα αρχαιολογικών τόπων μεγάλης ιστορικής σημασίας καθώς είναι και η πατρίδα του πρώτου ψυχιάτρου της αρχαιότητας. Πέρα από το τουρισμό, η κτηνοτροφία και η παραγωγή φέτας είναι οι κυρίαρχοι οικονομικοί κλάδοι του δήμου.

Ο δήμαρχος τόνισε τη σημασία της συμμετοχής της Φιλαρμονικής Ορχήστρας Καλαβρύτων στην δεξίωση του Γερμανού πρεσβευτή την Ημέρα της Γερμανικής Επανεένωσης στην Αθήνα.

Τέλος, δήλωσε ότι μέσα από την αντίληψη της ιστορικής ευθύνης μπορεί να αναπτυχθεί μια ευρωπαϊκή οικογένεια. Η συνεργασία θα πρέπει ενισχυθεί και να καθιερωθεί. Πρότεινε συνεργασίες και συμπράξεις μαρτυρικών δήμων της Γερμανίας και της Ελλάδος.

Ο κος Γενικός Πρόξενος, Hoelscher-Obermaier, συμπλήρωσε ότι ο διάλογος από κράτος σε κράτος δεν επαρκεί για να συμμετάσχει και η κοινωνία. Οι νέοι άνθρωποι στην Γερμανία και την Ελλάδα θα πρέπει να ενδιαφερθούν για το παρελθόν καθώς και για το κοινό τους μέλλον.

Ο κος Χαράλαμπος Δασκαλάκης δήλωσε ότι βρισκόμαστε σε ένα σταυροδρόμι σοβαρών αποφάσεων λόγω της οικονομικής κρίσης και των μέτρων εξυγίανσης. Ο καθένας θα πρέπει να αναλάβει πρωτοβουλία, να μην είναι απλά θεατής, προκειμένου να ενδυναμώσει τη φιλία στις δυσκολότερες στιγμές που ζει αυτή η ήπειρος μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Και είναι σίγουρος: εάν ένας λαός δεν γνωρίζει την ιστορία του, δεν μπορεί να υπάρξει μέλλον για αυτό. Η επεξεργασία της ιστορίας συνεπώς είναι μέγιστης σημασίας. Ως Πρόεδρος του δικτύου νέων μαρτυρικών δήμων και πόλεων της Ελλάδος παραδίδει στον κο Γενικό Πρόξeno, Hoelscher-Obermaier, έναν κατάλογο 90 μαρτυρικών δήμων. Ο κος Δασκαλάκης προέρχεται ο ίδιος από την Κάνδανο, τόπο του πρώτου μακελειού της Βέρμαχτ στην Ελλάδα (3 Ιουνίου 1941).

Σήμερα, η ΟΔ της Γερμανίας είναι ευρωπαίος εταίρος της Ελλάδος. Οι νέοι της Γερμανίας δεν θα πρέπει να τιμωρηθούν για τις πράξεις της Βέρμαχτ, αλλά θα πρέπει να αναγνωρίσουν τα αποτρόπαια αυτά εγκλήματα. Ο κος Δασκαλάκης ζήτησε έναν ειλικρινή διάλογο με την Γερμανία, προς όφελος και των δύο χωρών και των ανθρώπων τους. Μαζί με άλλες πρωτοβουλίες θα μπορούσε να υπάρξει μια αποκατάσταση στα μαρτυρικά χωριά. Επίσης αναφέρθηκε στη θεματολογία αποζημίωσης (3,1 δις. Ευρώ), δεν θέλει όμως να τη διατυπώσει ως απαίτηση. Ανέφερε ότι το θέμα αυτό, αλλιώς από ότι δηλώνουν τα ΜΜΕ, δεν βρίσκεται τώρα στην ατζέντα.

Πρότεινε πολλές δράσεις της συνεργασίας ενθύμησης:

- Ανταλλαγή νέων μαθητών γυμνασίων/λυκείων με θέμα την αντιμετώπιση του παρελθόντος

- Υποτροφίες Γερμανικών Πανεπιστημίων για οικονομικά μειονεκτικούς μαθητές των μαρτυρικών δήμων και πόλεων
- Ταινία για το ελληνικό Ολοκαύτωμα, προκειμένου να γίνει γνωστό το θέμα στα γερμανικά σχολεία
- Κρατική βράβευση των μαρτυρικών δήμων και πόλεων ως "ιστορικοί τόποι"
- Καθιέρωση ενός ελληνογερμανικού συμβουλίου νέων
- Ετήσιο συνέδριο Γερμανών και Ελλήνων νέων
- Αγροτουρισμός στα μαρτυρικά χωριά
- Αθλητική διαδρομή ενθύμησης σε ένα φαράγγι της Κάνδανου, που υπήρξε τόπος της μάχης μεταξύ Γερμανών και Ελλήνων στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο¹

Ο κος Δασκαλάκης παρακάλεσε τους νέους να πάρουν πρωτοβουλία και να ξεκινήσουν στα πλαίσια της ευρωπαϊκής οικογένειας έναν ειλικρινή διάλογο. Τέλος, προσκάλεσε τον Γενικό Πρόξενο και όλους τους παρόντες να επισκεφτούν την Κάνδανο.

Ο κος Ευάγγελος Χεκίμογλου μεταφέρει ως υπεύθυνος του Εβραϊκού Μουσείου Θεσσαλονίκης και ως εκπρόσωπος της Ισραηλιτικής Κοινότητας τους χαιρετισμούς του Προέδρου του Κεντρικού Συμβουλίου των Ισραηλιτών στην Ελλάδα, David Saltiel. Εξέφρασε τη λύπη του για την πρωινή επίθεση (Σημ.: ο Γενικός Πρόξενος, Hoelscher-Obermaier, δέχτηκε το πρωί επίθεση από διαδηλωτές, ενώ προσερχόταν στο χώρο της έκθεσης, με ένα κύπελλο καφέ) και καταδίκασε τη βία.

Ο κος Χεκίμογλου σημείωσε ότι και η Θεσσαλονίκη είναι μια μαρτυρική πόλη. Περίπου 56.000 άνθρωποι δολοφονήθηκαν κατά τη διάρκεια της κατοχής, από τη Βέρμαχτ. Πολλοί δεν γνωρίζουν καν το γεγονός ότι η Θεσσαλονίκη ήταν μια πόλη με κυρίως ισραηλιτικό πληθυσμό. Προς αυτή την κατεύθυνση ενημερώνει τα τελευταία 10 χρόνια το Εβραϊκό Μουσείο στη Θεσσαλονίκη, το οποίο κάθε χρόνο υποδέχεται μεγάλο αριθμό επισκεπτών. Στόχος του Εβραϊκού Μουσείου είναι, σύμφωνα με τον κος Χεκίμογλου, να υπάρξει μια διασύνδεση μεταξύ της εβραϊκής παρουσίας και της ιστορίας της Θεσσαλονίκης. Ανέφερε επίσης, ότι τα βιβλία ιστορίας των σχολείων ασχολούνται περίπου επί μόνο μιάμιση σελίδα με το Ολοκαύτωμα και την Εβραϊκή ιστορία. Εδώ υπάρχουν μεγάλες ελλείψεις και κενά. Με τη βοήθεια του Γενικού Προξενείου της Γερμανίας και του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου καθώς και εν μέρει από κοινού με το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, στόχος είναι η διεύρυνση της ενημέρωσης σχετικά με το Ολοκαύτωμα. Τρεις δράσεις βρίσκονται στο προσκήνιο:

- Εκπαίδευση εκπαιδευτικών ως προς την ευρύτερη ιστορία της Θεσσαλονίκης
- Επιστημονικό Συμπόσιο με 30 διαλέξεις, μεταξύ των οποίων σχετικά με την Γερμανική κοινότητα και την Γερμανική Σχολή Θεσσαλονίκης
- Έκθεση "Μια πόλη αναζητάει τη ταυτότητά της – αόρατα πολιτιστικά μνημεία μιας πόλης", που εγκαινιάστηκε το Δεκέμβριο. Η έκθεση έχει ως στόχο, να μεταδώσει στους ανθρώπους το αίσθημα της διασύνδεσης μεταξύ των ιστορικών κτιρίων της πόλης και το παρελθόν τους. Ο κος Χεκίμογλου τονίζει ότι με το Ολοκαύτωμα δεν έσβησαν μόνο ανθρώπινες ψυχές αλλά και η μνήμη.

Σχεδιάζονται περαιτέρω δράσεις αλλά για την υλοποίηση λείπουν ακόμη τα οικονομικά μέσα:

¹ Η ιδέα παρουσιάστηκε αργότερα μετά την σύνοψη του Γενικού Προξένου. Για λόγους πληρότητας όμως έχει συμπεριληφθεί στο προαναφερόμενο σημείο.

- 3D-Μοντέλο Θεσσαλονίκης πριν την πυρκαγιά το 1917, σε συνεργασία με νέους αρχιτέκτονες από την Γερμανία (υπάρχουν αεροφωτογραφίες των γαλλικών στρατευμάτων από την εποχή εκείνη)
- Έκθεση σχετική με την στρατιωτική κατοχή της Θεσσαλονίκης και τις εκτοπίσεις των Εβραίων προς τα στρατόπεδα συγκέντρωσης
- Δράση "Η ημέρα μετά το Ολοκαύτωμα – Τα πρώτα σημαντικά βήματα για την αναβίωση της ισραηλιτικής κοινότητας (μόλις 35 ημέρες μετά την αποχώρηση των τελευταίων Γερμανών στρατιωτών διοργανώθηκε η πρώτη ενημερωτική συνάντηση της ισραηλιτικής κοινότητας)

Η κοινότητα ελπίζει να δεχτεί βοήθεια για την υλοποίηση των ιδεών της.

Ο κος Γενικός Πρόξενος, Hoelscher-Obermaier, πρότεινε την παραγωγή ενός βίντεο σχετικό με το παρελθόν/το Ολοκαύτωμα, κατάλληλο για τους μαθητές των δύο χωρών.

Μετά τις εισηγήσεις ακολούθησαν ορισμένες τοποθετήσεις από το κοινό.

Ο κος Walter Bachsteffel, υπεύθυνος δράσεων στην Ήπειρο, επιχείρησε μια ανασκόπηση των δράσεων του φόρουμ aktuellen forums nrw. Το φόρουμ aktuelle forum έχει υλοποιήσει πολλά τεχνικά πρότζεκτ στην Ελλάδα στα οποία βοήθησαν νέοι από την Γερμανία με ελλιπή επαγγελματική κατάρτιση, σε μαρτυρικούς δήμους, ανακατασκευάζοντας χώρους συνάντησης ή μνημεία Ολοκαυτώματος και συνεφέρανε συνεπώς στην ενθύμηση και στην σύσφιξη της φιλίας μεταξύ των δύο χωρών.

Ο κος Σπύρος Παπαχρήστου αναφέρθηκε στο μακελειό στην Κλεισούρα, όπου την 5^η Απριλίου 1944, δολοφονήθηκαν 283 πολίτες και κάηκαν 160 σπίτια. Πρότεινε την διοργάνωση ενός συνεδρίου με θέμα τους μαρτυρικούς δήμους την ημερομηνία της αιματηρής επετείου, 7.4.2013.

Ο κος Παναγιώτης Φίτζιος από το Λέχωβο άσκησε κριτική στα πρωινά έκτροπα. Συμφώνησε με τις ιδέες εκθέσεων του Εβραϊκού Μουσείου και πρότεινε μια έκθεση στο σχολείου του Αμυνταίου που ήταν ιστορικός τόπος κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Πέραν αυτού, παρουσίασε την ιδέα των "μαρτυρικών διαδρομών", που θα βασίζονται στις παλιές διαδρομές των αντιστασιακών στις επιχειρήσεις τους κατά των Γερμανικών στρατευμάτων.

Η κα Κωνσταντίνα Αδάμου, δημοτικός σύμβουλος του δήμου Χορτιάτη, δήλωσε ότι η αναγνώριση του μακελειού κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο είναι σημαντική, επειδή ταυτόχρονα εκφράζει και ένα ηχηρό ΟΧΙ προς τον φασισμό. Αναφέρθηκε επίσης στην ιδέα ενός μουσείου Ολοκαυτώματος για το οποίο θα χρειαζόταν η βοήθεια από Γερμανικής πλευράς.

Ο Γενικός Πρόξενος συνόψισε στη λήξη του πάνελ τα βασικότερα θέματα που θα μπορούσαν να βρεθούν στο επίκεντρο της DGV:

- Ανταλλαγή νέων
- Συγκεκριμένες δράσεις ενθύμησης (παράδειγμα: Μεσοβούνιο, όπου με κονδύλια του Υπουργείου Εξωτερικών ανακατασκευάστηκε η τοπική εκκλησία)
- Υποτροφίες για νέους με το υπόβαθρο της ενθύμησης
- Τουρισμός με το υπόβαθρο της ενθύμησης
- Πλατφόρμες στο διαδίκτυο για προτάσεις δράσεων/πρότζεκτ και ως μέσο εύρεσης συνεργατών (προσέγγιση για GGCS και GRDE.EU)

Ο πρέσβης της ΟΔ Γερμανίας στην Ελλάδα, ο κος Wolfgang Dold, έκλεισε αυτό το πάνελ. Κρίνει τις ιδέες πολύ θετικά διότι έχουν μια μελλοντική προοπτική και σχετίζονται άμεσα με τους νέους. Η DGV αποτελεί σαφή στοιχείο για το ότι η Γερμανία βρίσκεται στο πλευρό των μαρτυρικών δήμων.

Ανταποκριτής: Philipp Haugwitz